

ДО ПИТАННЯ ПРО СТРУКТУРУ ПЕДАГОГІЧНИХ ВІДДІЛЕНЬ В УНІВЕРСИТЕТАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Козубовська Ірина Василівна

доктор педагогічних наук, професор
кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Україна

Байбакова Ольга Олександрівна

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри прикладної лінгвістики
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Україна

Милян Жанна Іванівна

викладач кафедри загальної педагогіки
та педагогіки вищої школи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Педагогічні відділення в університетах Великобританії стали створюватися ще на початку XX століття. У другій половині століття увага до них істотно підсилилася, що пояснюється як прискоренням темпів розвитку всієї системи підготовки вчителів, так і збільшенням ролі університетів у цій системі.

Сьогодні педагогічні відділення існують у всіх університетах Великої Британії. На них ведеться підготовка вчителів середніх шкіл, перепідготовка й підвищення кваліфікації шкільних учителів і викладачів педагогічних коледжів, підготовка наукових кадрів, науково-дослідна й методична робота [1; 2].

Педагогічні відділення у всіх університетах виконують подібні функції, однак, залежно від університету носять різні назви: департаменти, інститути, школи, факультети. Традиційно в системі вищої освіти Великої Британії

Можна формально виділити два типи структур педагогічних відділень: у складі одних функціонують кафедри з однієї або декількох суміжних дисциплінах. Кафедри організують як наукову так і навчальну діяльність відділення; в інші є відділи, що відповідають тому або іншому виду навчальної діяльності, наприклад, «відділ перепідготовки вчителів», «відділ педагогічної освіти», «відділ магістратури й докторантури» і т.п. На педагогічних відділеннях зазвичай існують наукові й науково-методичні лабораторії або дослідницькі центри.

Як приклад, наведемо і коротко охарактеризуємо структуру добре відомого у світі Лондонського інституту педагогіки, як провідного педагогічного навчального закладу Великобританії, і педагогічного відділення Лідського університету, як одного із типових, але при цьому широко відомих і шановних науково-педагогічних центрів країни.

Слід відзначити, що сучасна структура Лондонського інституту педагогіки практично сформувалася ще на початку вісімдесятих років. На той час у його

складі було 17 кафедр, з яких 9 займалися питаннями методик викладання різних предметів: мистецтво й дизайн; економіка, географія й бізнес; англійська мова й засоби масової інформації; англійська мова як іноземна; історія й інші гуманітарні науки; математика, статистика й комп'ютери; іноземні мови; музика; природничі науки.

П'ять кафедр розробляли питання науково-педагогічного характеру й управління освітою: дослідження змісту, форм і методів навчання; економіка й управління освітою, державна політика в сфері освіти; вивчення освіти в окремих зарубіжних країнах і порівняльній педагогіці; філософія освіти; соціологія освіти.

Крім того, існували кафедра вікової й педагогічної психології, кафедра шкільної гігієни і центр перепідготовки й підвищення кваліфікації вчителів (на правах кафедри).

У функції кафедр входила розробка навчальних планів і програм підготовки вчителів, магістрів і докторів філософії, а також координація наукових досліджень співробітників. На кафедрах створювалися постійні або тимчасові науково-дослідні групи. Кожна методична кафедра координувала всю підготовку вчителів по своїй дисципліні. Вона запрошувала фахівців (психологів і педагогів) для читання вступних курсів загально-педагогічних дисциплін майбутнім учителям.

З наведеного вище переліку кафедр видно, що основна увага в Інституті приділялася окремим методикам викладання. Саме методичні кафедри були і є донині провідними в підготовці вчителів середньої школи. Педагогічні й психологічні кафедри відіграють у підготовці вчителів значно скромнішу роль. Викладачі цих кафедр читають майбутнім учителям лише відносно короткі ознайомчі курси. В основному їхня діяльність концентрується в сфері наукових досліджень і підготовці фахівців більш високої кваліфікації – магістрів, докторів філософії в галузі освіти.

Викладацький склад кафедр відрізняється рівнем професійного досвіду. Так, абсолютна більшість співробітників кафедр часткових методик має значний досвід роботи в середніх школах (10 і більше років). Вони стали викладачами університету, одержавши ступінь магістра або доктора наук, причому не обов'язково в галузі освіти. Викладачами кафедр, що займалися питаннями економіки й управління освітою, у більшості випадків стають колишні директори шкіл і співробітники органів системи освіти.

Структура інституту педагогіки є дуже динамічною. Постійно виникають нові кафедри, старі зливаються або вдосконалюються і т.п. Однак, зміни зв'язані лише з розміщенням акцентів, а не із глибокими змістовними трансформаціями. У більшості випадків нові кафедри виникають під впливом сучасних ідей у педагогічній науці, у європейській і британській політиці в сфері освіти. Причому іноді зміни є просто даниною моді, а не відображенням реальних потреб педагогічної науки й шкільної практики.

Зокрема, у цей час в інституті педагогіки існують такі кафедри, як: кафедра «оцінки, наставництва й ефективного навчання», «кафедра безперервного навчання»; кафедра міжнародних педагогічних досліджень і порівняльної

педагогіки стала називатися кафедрою «освіти й міжнародного розвитку»; кафедра педагогічної психології стала називатися кафедрою навчання дітей зі спеціальними потребами (дефектологія).

Можна припустити, що ця зміна назв часто необхідна в основному для того, щоб більш цілеспрямовано одержувати фінансову допомогу від приватних і державних фондів на проведення певних наукових досліджень, на розробку програм і методичного забезпечення відповідних курсів навчання.

Крім кафедр, через які організується в основному навчальний процес, інститут педагогіки містить у собі наукові центри й лабораторії. Наукові центри проводять теоретичні й експериментальні дослідження в різних галузях теорії і практики освіти, зокрема, існують такі центри як: центр проблем загальної освіти, центр економіки освіти, центр проведення порівняльно-педагогічних досліджень і т.д.

Перевагою наукових центрів перед кафедрами є можливість проведення міждисциплінарних досліджень із залученням фахівців різних галузей з різних кафедр Інституту. За останні роки кількість наукових підрозділів зросла більш ніж в 4 рази, і в цей час в інституті педагогіки функціонує близько 30 центрів і лабораторій. Таке стрімке зростання числа наукових структур відбувається внаслідок збільшення державного й приватного фінансування досліджень у сфері освіти з однієї сторони й переміщення основної наукової активності з кафедр у наукові центри, як більше мобільні й орієнтовані на дослідницьку діяльність структури.

Крім науково-дослідної діяльності в центрах паралельно з кафедрами здійснюється підготовка до захисту докторських дисертацій.

Структура педагогічного відділення Лідського університету (школи педагогіки) виглядає трохи інакше. Школа педагогіки представляє собою відносно невеликий університетський підрозділ, викладацький склад якого становить усього 70 чоловік (на відміну від більш ніж 300 у вищезгаданому Лондонському Інституті).

У складі Школи є 4 підрозділи: підготовки вчителів, підготовки фахівців вищої кваліфікації й науковців, по підготовки бакалаврів і міжнародне співробітництво.

У функції цих підрозділів входить організація навчального процесу й робота зі студентами. Адміністрація кожного з них самостійно підбирає фахівців, які розробляють навчальні програми й ведуть навчальні заняття. Наукова робота в рамках названих підрозділів не ведеться.

Науково-дослідна діяльність у школі педагогіки Лідського університету сконцентрована в декількох спеціальних наукових центрах. На базі цих центрів здійснюється й підготовка магістрів і докторів.

Відділення педагогіки в інших англійських університетах мають структуру, подібну до однієї з розглянутих, але переважно наближаються до другого типу. Причиною цього є те, що в останні роки у Великобританії розроблені й введені в дію єдині державні програми підготовки вчителів, а організаційним центром учбово-методичних досліджень і розробок стала державна служба з підготовки вчителів.

Список літератури

1. Institute of Education University of London Prospectus. Lnd.: University of London Press. 1993. 160 p.
2. Leeds University Prospectus. Leeds: Leeds University Press. 200. 125 p.